

"כה תאמר לבית יעקב"

הרב אשר למל ארנרין

הסיפור שלי

סיפור מעורך השראה
לשולחן השבת

בשנת תשט"ו (1955) התמניתי למנהל בית הספר החרדי לבנות "בית יעקב" בבורו פארק, ובשישים השנים שחלפו מאז, זכיתי לעסוק בתפקיד המרגש של חינוך בנות ישראל בדרך ישראל סבא.

באותן שנים ראשונות, היה לי משרד קטן בבניין שלנו שעמד ברחוב ה-45, ומפעם לפעם אנשים היו נכנסים כדי לפטפט. פעם, נכנס אלי מר רובשקין, חסיד חב"ד שבנותיו למדו אצלנו, ובמהלך שיחתנו הוא הציע, "למה שלא תבוא לפגוש את הרבי?"

אינני מחשיב את עצמי לחסיד חב"ד, אבל לא היה כל ספק בליבי שהרבי היה אדם גדול, ומאוד רציתי להיפגש עמו. קבענו תאריך, וארגנתי משלחת קטנה שתבוא אל הרבי.

השעה הייתה בערך אחת לפנות בוקר כאשר הקבוצה שלנו - שמנתה ארבעה או חמישה חברי צוות ותומכים של בית הספר - נכנסה לחדרו של הרבי. הוא קיבל אותנו בצורה מאוד אדיבה ונעימה, ועשה עלי רושם של ג'נטלמן אמיתי, בעל גינונים אירופאים של פעם. הצגנו בפני הרבי כמה נושאים והתלבטויות שהעסיקו אותנו, והוא התייחס לכל אחד מהם בתורו.

כאשר הרבי החל לדבר, קלטתי לפתע כי אף ששמעתי אותו בעבר מדבר בהתוועדויות בפני קהל, זו הפעם הראשונה שאני שומע אותו משוחח ומגיב לשאלות. היה ניכר בעליל שהוא אדם מבריק - מבריק אבל עם שתי רגליים על הקרקע - ומאוד שקול ומחושב. על כל שאלה ששאלנו הוא נתן תשובה ברורה, ממוקדת והחלטית, מבלי להסס או לחפש אחר מילים. היו שם תבונה רבה וכנות. ללא ספק, הייתה זו אחת החוויות היוצאות מן הכלל שחוויתי מעודי.

"בימינו אלה", שאלנו את הרבי, "על מה יש לשים את עיקר הדגש בחינוך?"

שינויים רבים התחוללו בעולם בתקופה הזו. שנות השישים של המאה הקודמת למנינם ידעו מהפכה תרבותית בארצות הברית שעשתה שמות בעולם. מערכת הערכים השתנתה, המוזיקה השתנתה, הכל התהפך, וכל הכללים - כולל נורמות הצניעות - נזרקו מהחלון. החברה החלה להתמקד במילוי התאוות, דבר שכמובן עומד בסתירה לערכי היהדות.

הרבי הסביר לנו שהדגש חייב להיות על אהבה, ולא על יראה: פעם היה אפשר לחנך את הדור הבא באמצעות יראה - על ידי הדגשת ה"לא תעשה" על פני ה"עשה", או על ידי שמעוררים את הפחד מפני ההשלכות השליליות של העבירה - אך כיום ניתן לחנך רק על ידי אהבה. עלינו לשאוף להעביר לתלמידות את היופי שביהדות, ולטפח את הערכתן כלפיה.

הרבי הצביע על כמה נקודות שאותן חשוב להדגיש: ראוי שנשוחח עם הבנות על גדולת הבורא, על הבריאה, ועל ערכו של כל אדם - הנובע מכך שנשמת

«

מקצועות החול, ובהמשך אכן הצלחנו למצוא ספרים שבהם לא התעוררו הבעיות הללו. אולם, יתרה מכך, הרבי טען שהפער בין מדע לאמונה אינו כה גדול כפי שנדמה. בתור דוגמה, אני זוכר שהוא ציין כי על סמך תיאוריית היחסות של איינשטיין, יש מקום לקבל את דעת חז"ל ולפיה השמש מקיפה את כדור הארץ.

נקודה נוספת שהרבי העלה היא שראוי שנשים ילמדו בנות. בשעתו, נשים לא היו מלומדות בנושאים תורניים כמו גברים, ולכן במקרים רבים סברו שאין ברירה אלא שגבר ילמד בנות בתיכון, אף שאין זו הבחירה האידיאלית.

הרבי הביע את דעתו כי הרגש והגישה המיוחדים שיש לאישה כלפי היהדות - יראת השמים שלה והתלהבותה ביחס לקיום המצוות - הם דברים שראוי שיימסרו, ולמעשה, יכולים להימסר אך ורק מאישה לרעותה. אצל נשים קיימת בדרך כלל אמונה טבעית מולדת, וחיבור ליהדות שהוא עמוק יותר מכל טיעון שכלי. וכמובן, שדווקא אישה יכולה להיטיב לגלות אופי ייחודי זה של האישה. (ייתכן מאוד שגם בהנהלת בית הספר ראוי להעמיד אישה, אך אני שמח שהרבי לא הזכיר זאת.)

הרב אשר למל ארנרין כיהן כמנהל בית הספר לבנות "בית יעקב" בשכונת בורו פארק שבברוקלין, ניו יורק, במשך שישים ושבע שנה. הוא רואיין במשרדו בחודש כסלו תשע"ו (2015).

לזכות אבינו היקר הרב יעקב ש"ל מינסקי ולעילוי נשמת אמנו היקרה מרת שיינא באשע בתיה ע"ה הוקדש ע"י בנם ר' שניאור ויובד שיחיו מינסקי

השבוע לפני:

« תשכ"ח (1968) — אחרי שמבאר בארוכה את ייחודיותה של מצוות נר חנוכה, ואת משמעות העובדה שמקומה דווקא בחוץ ובצד שמאל של הפתח, המסמלים את בירור רשות הרבים, מסביר הרבי שגם במצוות תפילין, שהנחתם על "יד כהה", קיימת מעלה זו, וביתר שאת. לאור קשר זה שבין מצוות תפילין למצוות נר חנוכה קורא הרבי "לנצל את ימי החנוכה בהשתדלות המקסימלית לחיזוק 'מבצע תפילין'".¹ כ"ח בכסלו

1 לקוטי שיחות ה. עמ' 226

כל אחד ואחת מאתנו היא חלק מה'. ראוי גם שנדון עמון על הדרכים שבהן יוכלו לעורר בעצמון מודעות לנוכחות ה', לקבל עליהן את עול מלכותו, ולחוש גאווה על היותן בנות ישראל. יש ללמדן כי לעולם אין להן להתבייש במי שהן ובמה שהן מייצגות.

בשעתו, רוב בתי הספר היהודיים העסיקו מורים נטולי רקע יהודי עבור מקצועות החול. המחשבה הייתה שהם יהיו מורים טובים יותר מאחר שהם בעלי הסמכה. הרבי אמר לנו שאפילו במקצועות החול ישנה עדיפות להעסקתן של מורות דתיות, חניכות בית יעקב, מהעסקתם של מורים שאינם מייצגים את מערכת הערכים שלנו - אף אם אלו עברו הכשרה מקיפה יותר.

נושא נוסף שעלה לדיון היה שרבים מהמורים לא רצו ללמד קטעים רגישים מסיפורי התורה, כמו הסיפור של דוד ובת-שבע, וסיפורים אחרים. דעתו של הרבי בעניין זה הייתה איתנה למדי, כי כל עוד לומדים את התורה מתוך כוונה נכונה והמטרה היא לחנך, אזי אין כל צורך לדלג על דבר. "בכל הסיפורים הללו יש את קדושת התורה, ואפשר ללמדם על פי דברי חז"ל", אמר. "אין כלל ממה להתבייש".

הרבי אפילו המליץ על הספר "דעת סופרים על התנ"ך", כדי ללמד על פיו את הסיפורים הללו. הספר חובר על ידי הרב חיים דב רבינוביץ מירושלם, תלמיד חכם מהזרם הליטאי, לא חסיד, אך הרבי עודד את השימוש בספרו.

עניין נוסף שעלה על הפרק היה ספרי הלימוד במקצועות החול, שכן יש חלקים מסוימים במדע שלכאורה אינם עולים בקנה אחד עם המסורת שלנו, כמו האבולוציה וגיל העולם. מה עושים בקשר אליהם? גם כאן הרבי התנגד נחרצות לצנזור החלקים הללו על ידי מחיקת קטעים או תלישת דפים. דבר זה רק עלול לעורר את סקרנות התלמידות להעמיק ולחקור את התיאוריות הללו הקוראות תיגר על אמונתנו המסורתית, ולגרום למחשבתן - הנוחה להתרשם - לסטות למחוזות בלתי רצויים. במקום זאת, עדיף פשוט לומר לתלמידות שאלו גישות שונות שאנו לא מסכימים עמן.

הרבי סבר כי הפתרון הטוב ביותר היה אילו ארגונים יהודיים היו מוציאים לאור ספרי לימוד מתאימים עבור

אף שהשתדלנו כמיטב יכולתנו לאמת כל פרט, תוכנם של הסיפורים משקף את דברי הרבי כפי שאלו חובנו בשעתו על ידי השומעים והשתמרו בזיכרונם.

MY ENCOUNTER
with the
REBBE

ההקדשות שלכם
מאפשרות את המשך הפצת הגיליון השבועי.

לפרטים נוספים
ולהרשמה לקבלת הגיליון השבועי בדוא"ל
כתבו לנו: sipursheli@jemedi.org

בסיוע חברי

THE
JEM FOUNDATION

ואתה תצוה... להעלות נר תמיד